

UDC (УДК) 347.964.1

Курило Тетяна В'ячеславівна,
кандидат юридичних наук, доцент
професор кафедри цивільного права та процесу
Львівського державного університету внутрішніх справ
e-mail: tetyanakurylo@ukr.net
ORCID ID: 0000-0003-0039-5121

АДВОКАТ ЯК СУБ'ЄКТ НАДАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПРАВОВОЇ (ПРАВНИЧОЇ) ДОПОМОГИ

Анотація. Проаналізовано суть, значення інституту адвокатури в системі правоохоронних органів України. Визначено правову основу діяльності адвокатури і правового статусу адвоката, зокрема, в статті зазначено переваги та недоліки конституційно-правової реформи адвокатури в Україні. Сформульовано правовий статус адвоката на підставі низки нормативно-правових актів. Зазначено, що місце адвокатури в сучасній правовій системі можна охарактеризувати як один із способів самообмеження державної влади за допомогою створення і функціонування незалежного правозахисного інституту, що сприяє своєю діяльністю виконанню конституційної функції держави – реалізації та захисту прав і свобод людини.

Ключові слова: адвокатура, адвокат, правова допомога, адвокатська діяльність, правоохоронна діяльність.

Kurylo Tetyana,
Candidate of Law, Associate Professor,
Professor of Department of Civil Law and Process
Lviv State University of Internal Affairs
e-mail: tetyanakurylo@ukr.net
ORCID ID: 0000-0003-0039-5121

LAWYER AS A SUBJECT OF PROFESSIONAL LEGAL (HUMAN) ASSISTANCE PROVISION

Abstract. The institution of the Bar and the status of an attorney at the present stage of the formation of Ukrainian State are analyzed. It is noted that the world experience of law practice is summarized in the resulting document of the Eighth United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders, held in August 1990. «Basic Principles on the Role of Lawyers» are based on the fundamental principles of the UN Charter, the Universal Declaration of Human Rights, the International Covenant on Civil and Political Rights, the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, and a number of other generally recognized documents. These documents cover all aspects of the activity of an attorney, his/her rights and obligations, as well as the obligations of governments, judicial and administrative bodies to ensure the effective work of attorneys for counseling and legal assistance.

Today, the institution of the Bar in Ukraine has undergone significant changes. The Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, the Code of Conduct for Lawyers in the European Union, Article 131-2 of the Constitution of Ukraine, the Law of Ukraine «On the Bar and Practice of Law», the Law of Ukraine «On Free Legal Aid», norms of the Criminal Procedure and Civil Procedure Codes of Ukraine, the Law of Ukraine «On the High Council of Justice» constitute the legal basis for the activity of an attorney. The subordinate regulations governing the professional activity of attorneys of Ukraine include: the Decree of the President of Ukraine «On Measures to Improve Work of the Bar in Ukraine», the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On the Procedure for Registration of Advocates' Associations», the Rules of Advocates' Ethics approved by the High Qualification Commission of the Bar of Ukraine under the Cabinet of Ministers of Ukraine.

The basic principles of advocacy are:

- rule of law;
- legality;
- democracy;

- independence;
- humanity;
- avoidance of conflicts of interests;
- dominance of client's interests;
- culture of behavior;
- honesty, decency.

The Bar must perform the main tasks that can be determined in accordance with its constitutional status. Article 59 of the Basic Law of Ukraine establishes that the task of the Bar is that the latter acts to ensure the right to defense against charges and to provide legal assistance in deciding cases in courts and other state bodies.

Exercising his/her functions and realizing his/her rights, an attorney certainly has certain guarantees of his/her activity. These guarantees are the ways and means of protecting the rights of attorneys from their violations. The professional rights of an attorney are guaranteed and protected by the Law of Ukraine «On the Bar and Practice of Law». All possible interferences and obstacles to legal practice are prohibited, it is prohibited to demand disclosure of confidential information of an attorney; it is prohibited to interfere with private communication of an attorney and a client.

It is noted that amendments of the Constitution of Ukraine and changes of certain normative and legal acts of June 2, 2016, the Civil Procedure Code of Ukraine of December 7, 2017 (Article 60) create a monopoly of attorneys for representation in courts.

Most scientists (T. Vorfolomeiev, L. Sheveliuk) believe that such a monopoly of attorneys for representation in courts will provide legal assistance at a higher and skilled level.

Keywords: attorney, institution of the Bar, advocacy, legal status of attorney, right to defense.

DOI 10.32518/2617-4162-2018-2-83-90

Вступ

В Україні на конституційному рівні закріплено, що людина, її життя і здоров'я, честь та гідність, недоторканність та безпека визнаються основою соціальною цінністю держави. Реалізація цих положень є основним завданням держави. Сьогодні існує комплекс правоохоронних органів, які займаються реалізацією захисту прав і свобод людини і громадянина [1, с. 46].

Якщо звертатися до напрямів правоохоронної діяльності, то варто зазначити, що основними є: досудове розслідування, прокурорський нагляд, здійснення правосуддя, здійснення захисту у кримінальних провадженнях та надання іншої правової (правничої) допомоги.

У системі правоохоронних органів чільне місце займає інститут адвокатури. Свою історію цей інститут бере ще з давніх часів. У кожного народу його розвиток відбувався по різному і пройшов багато етапів становлення. Світовий досвід адвокатської практики був узагальнений у підсумковому документі VIII Конгресу ООН із запобігання злочинам, який відбувся у серпні 1990 року. В «Основних положеннях про роль адвокатів» на основі принципових засад Статуту ООН, Загальної декларації прав людини, Міжнародних пактів про громадянські, політичні, економічні, соціальні і культурні права, низки інших загальнозвідомих документів детально висвітлено всі сторони діяльності адвокатів, їх права, обов'язки, а також зобов'язання урядів, судових та адміністративних органів щодо забезпечення ефективної роботи адвокатів з кон-

сультування та надання допомоги всім, хто її потребує в судах, трибуналах та адміністративних органах [2, с. 116].

Адвокатуру можна розглядати як багатоаспектну категорію. Насамперед це діяльність, спрямована на захист інтересів, прав і свобод громадян України, іноземців, апатридів, юридичних осіб.

Варто виокремити роль адвокатури, а також соціальне значення цього виду діяльності, але важливим її елементом є контрольно-стимулююча функція, яку вона успішно виконує. Адвокат своєю участю у процесах стимулює інші органи працювати наполегливо, відповідно до духу закону [3, с. 19].

Власне наявність інституту адвокатури дає можливість надання кваліфікованої правової (правничої) допомоги широким верствам населення. Адвокатська діяльність має велике значення у різних сферах суспільного життя. На нашу думку, особливо важлива роль адвокатури в системі економічних і політичних відносин.

Із статті 2-ої Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» випливає, що:

1) адвокатура – це недержавний самоврядний інститут, який самостійно вирішує питання своєї організації і діяльності;

2) завдання адвокатури – надання фізичним і юридичним особам усіх видів юридичної допомоги на професійній основі.

Адвокатура хоча і виконує функцію особливої державної ваги – захист прав і законних інтересів громадян, вона не є державною

структурою, а є професійним об'єднанням, незалежним від органів влади.

Адвокат – не державний службовець, а людина вільної професії, незалежна від державної влади та громадськості, – тільки при такому статусі адвокатури та адвокатів можливі ефективна полеміка з державним обвинуваченням, виявлення помилок слідства та суду [4, с. 107].

Сьогодні багато науковців займаються аналізом інституту адвокатури та правового статусу адвоката. Серед вчених, які вивчали етапи становлення інституту адвокатури, були: О. Баулін, П. Кучевський, М. Малєїна, О. Святоцький, В. Святоцька. Більшість сучасних досліджень належать Н. Бакаяновій, Т. Варфоломєєвій, Т. Вільчик, Ю. Меліховій, С. Прилуцькому, Л. Шевелюк. Засади діяльності адвоката прослідковуються у працях іноземних вчених: Р. Уолкера (*The english law of privacy*) [5], Д. Ніколсона (*Makinglawyersmoral: Ethical codes and moral character*) [6], Е. Буна (*The Ethics and Conduct of Lawyers in England and Wales. Front Cover*) [7], Б. Робін Мешер (*The Business of Commercial Legal Advice and the Ethical Implications for Lawyers and Their Clients*) [8].

Пропонована стаття має на меті аналіз правового статусу адвоката як особи, на яку покладено важливий конституційний обов'язок – надання правової (правничої) допомоги.

1. Правова основа діяльності адвокатури

Правовими засадами адвокатської діяльності є певна сукупність нормативно-правових актів (правових норм), які регулюють особливий порядок функціонування адвокатури та здійснення адвокатом своєї діяльності на території України.

Із всіх нормативно-правових актів, які регулюють порядок організації і здійснення адвокатської діяльності, можна виокремити 3 підгрупи:

- закони України (Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Закон України «Про безоплатну правову (правничу) допомогу», «Закон України про Вищу раду правосуддя». До цієї групи належить і Конституція України як основне джерело національного законодавства, та міжнародно-правові акти, які є частиною законодавства України);

- підзаконні нормативно-правові акти (зокрема, Указ Президента України «Про деякі заходи щодо підвищення рівня роботи адвокатури», Правила адвокатської етики, які були схвалені Вищою кваліфікаційною комісією адвокатури України при Кабінеті Міністрів України тощо);

- корпоративні або локальні нормативно-правові акти (статuti адвокатських об'єднань, адвокатських бюро).

Отже, основним нормативно-правовим актом, що визначає діяльність адвоката в нашій державі, є, безумовно, Конституція України, що є джерелом найвищої юридичної сили. Основний Закон визначає: «кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав» [9]. Проте інститут адвокатури певним чином не відповідає межам сучасного конституційного поля України. Нині згідно з чинною Конституцією України тільки стаття 59 прямо пов'язана з адвокатурою, інші статті, зокрема 131-2, лише з одного боку її стосуються. Норма Конституції вказує на факт існування в українській державі адвокатури, називає її основні функції. Поза межами конституційного регулювання основне та важливе питання адвокатури – питання про її правовий статус. Реформування цього інституту, на нашу думку, має бути пов'язане із підготовкою та внесенням певних змін до Конституції України. Сьогодні нерідко можна почути думку серед науковців щодо доповнення Конституції України окремим розділом під назвою «Адвокатура», який визначав би її правовий статус, основні завдання, структуру та організацію, характеризувачи статус адвоката та його діяльність [10]. На нашу погляд, цей крок затвердив би статус адвоката в нашій державі, а також усунув би питання недооцінки інституту адвокатури та особи адвоката в колах сучасного суспільства.

С. Прилуцький указує, що самостійна та принципова правова позиція окремого адвоката у конкретній справі стає основою цілісної та незалежної позиції всієї адвокатської організації щодо наявного режиму законності [11, с. 380]. Варто додати, що адвокатурі як незалежному професійно-правовому правозахисному інституту відведена важлива роль не тільки в механізмі конституційного гарантування судового захисту прав і свобод та створення належних умов послідовної реалізації завдань судочинства, а й у конституційно-правовому механізмі забезпечення конституційних прав і свобод людини в усіх сферах життя.

Науковець Т. Вільчик зазначає, що місце адвокатури в сучасній правовій системі можна охарактеризувати як один із способів самообмеження державної влади за допомогою створення і функціонування незалежного правозахисного інституту, що сприяє своєю діяльністю виконанню конституційної функції держави – реалізації та захисту прав і свобод людини [12, ст. 2].

Важливо наголосити на новій редакції ст. 59 Конституції України, зокрема щодо застосування терміна «правнича допомога», який є новим для українського законодавства, оскільки більш звичним був термін «правова допомога» (ст. 20 Кримінально-процесуального Кодексу; ст. 15 Цивільного процесуального Кодексу; Закон України «Про безоплатну правову допомогу», рішення Конституційного Суду України тощо).

2. Конституційно-правові реформи адвокатури в Україні

До конституційних змін, які набули чинності 30 вересня 2016 р., для отримання права на заняття діяльністю, щоб здійснювати представництво в судах, особа має просто підтвердити належний рівень освіти. Жодних додаткових вимог, іспитів, норм та обмежень не вимагається. Діяльність юристів-підприємців стала значно ширшою після рішення Конституційного Суду України № 1-17/2000 від 16 листопада 2000 р.

Водночас варто зауважити, що вказаним Законом про внесення змін до Конституції також визначено строки набуття чинності новотворених норм щодо представництва інтересів осіб адвокатами.

Отож представництво відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 131-2 Конституції здійснюватиметься виключно адвокатами: у Верховному Суді та судах касаційної інстанції – з 1 січня 2017 р., у судах апеляційної інстанції – з 1 січня 2018 р., у судах першої інстанції – з 1 січня 2019 р. Представництво органів державної влади та органів місцевого самоврядування в судах виключно прокурорами або адвокатами здійснюватиметься з 1 січня 2020 р. [13].

У цьому контексті мають місце такі наукові підходи. Так, Т. Варфоломеева висловлюється за встановлення монополії адвокатів на представництво в судах. Зокрема науковець вказує, що пропозиції із цього приводу різні: від наполягання визнати надання правової допомоги виключно адвокатською діяльністю і, відповідно, передати адвокатам у повному обсязі здійснення правової допомоги всіх видів до обмеження обсягу адвокатської діяльності з надання правової допомоги (представництво і захист) лише веденням ними справ у судах. До речі, у ст. 9 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» відтворено конституційне положення, що для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги під час вирішення справ у судах в Україні діє адвокатура. Проте було встановлено й інше – право вибирати захисни-

ком своїх прав особу, яка є фахівцем у галузі права і за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи (Рішення Конституційного Суду України від 16 листопада 2000 р. у справі про право вільного вибору захисника [13]). Однак і досі ця норма фактично не реалізується, оскільки немає відповідного закону, в якому б визначався комплекс питань про так званих «фахівців у галузі права» [14, с. 17].

Необхідно також приділити належну увагу Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Закон набрав чинності 15 серпня 2012 року. Він змінив Закон України «Про адвокатуру», що діяв в Україні з 1993 року. Розробка Закону тривала не один рік за активною співучастью багатьох організацій, науковців, вчених та практиків. Отже, Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі – Закон) визначає загальні принципи організації та функціонування адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні, а також визначає правовий статус адвоката. Згідно з ним адвокатом в Україні визнається фізична особа, яка здійснює адвокатську діяльність на підставах та в порядку, що передбачені цим Законом [15]. На нашу думку, це визначення не можна назвати повним та таким, що вказує на загальні ознаки та характеристики адвоката. Є багато прихильників розширити це визначення, а зокрема пропонується викласти визначення адвоката в такій формі: є фізичною особою, яка має свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю, та відомості про яку внесено до Єдиного реєстру адвокатів України [16].

3. Правовий статус адвоката

Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» висуваються певні вимоги щодо кандидатури адвоката, на які треба зауважити, позаяк ці критерії також певною мірою визначають статус адвоката в Україні. Так, Закон називає такі умови для набуття статусу адвоката:

- 1) наявність повної вищої юридичної освіти, яка визначається відповідно до чинного законодавства;
- 2) володіння українською мовою;
- 3) стаж роботи в галузі права не менше двох років;
- 4) складення визначеного кваліфікаційного іспиту;
- 5) пройдене стажування (крім випадків, передбачених Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»);

б) складання присяги адвоката України та отримання свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю.

Необхідно наголосити на тому, що Законом встановлюються обмеження щодо визнання особи адвокатом. Так, в Законі вказано на неможливість бути адвокатом тією особою, яка визнана судом недієздатною або обмежено дієздатною, яка має непогашену чи не зняту в установленому порядку судимість за вчинення тяжкого, особливо тяжкого злочину та злочину середньої тяжкості, за який призначено позбавлення волі. До того ж, встановлені певні обмеження щодо набуття статусу адвоката особою, яка позбавлена права на заняття адвокатською діяльністю, та особою, яка була звільнена з посади судді, слідчого, нотаріуса, звільнена з роботи з державної служби або зі служби в органах місцевого самоврядування за порушення присяги або за вчинення корупційного правопорушення. Несумісною з діяльністю адвоката теж є робота на посадах осіб, зазначених в Законі України «Про засади запобігання і протидії корупції», військова або альтернативна (невійськова) служба, судово-експертна діяльність, нотаріальна діяльність.

Отже, особа, яка бажає стати адвокатом та відповідає зазначеним вимогам Закону, має право звернутися до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури за місцем свого проживання із заявою. Після розгляду цієї заяви приймається відповідне рішення про допуск або ж відмову в допуску особи до кваліфікаційного іспиту. У разі складання кваліфікаційного іспиту видається відповідне свідоцтво, яке дійсне протягом трьох років. Якщо ж особа іспит не складає, повторити спробу можливо тільки через 6 місяців.

Наступним етапом у процесі набуття статусу адвоката є стажування. Воно триває впродовж 6-ти місяців під керівництвом адвоката зі стажем адвокатської діяльності від 5 років і може здійснюватися у вільний від основної роботи час стажиста. Але є такий виняток: від проходження стажування можуть бути звільнені ті особи, які працювали помічником адвоката не менше 1 року. За результатами стажування керівник має скласти звіт про стажування та направити його до ради адвокатів певного регіону, яка вже самостійно приймає рішення про видачу особі свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю або рішення про продовження стажування особою.

Після зазначеного особа складає присягу та їй видається свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю і посвідчення адво-

ката України: це посвідчення не обмежуються ні віковим критерієм, ні критерієм щодо часу дії.

Виконуючи свої функції та реалізуючи свої права, адвокат, безумовно, має певні гарантії своєї діяльності. Цими гарантіями є, на нашу думку, ті способи та засоби охорони прав адвокатів від їх порушення. Професійні права, честь адвоката гарантуються та охороняються, найперше, Конституцією України, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Кримінальним кодексом України, а саме ст. 397–400 та іншими актами національного законодавства. Відтак заборонені всі можливі втручання і перешкоди здійсненню адвокатської діяльності, забороняється вимагати розкриття таємниці адвоката, забороняється будь-які втручання у приватне спілкування адвоката та клієнта, забороняється наголошувати та наполягати на зміні правової позиції адвоката, забороняється ототожнювати адвоката з клієнтом тощо [17].

На думку Ю. Меліхової, Законом обмежені форми здійснення адвокатської діяльності до індивідуальної, адвокатського бюро та об'єднання. Норми про стажування майбутніх адвокатів не передбачають оцінки достатності приділеного часу, та, взагалі, наявності місця для практики в офісі адвоката чи адвокатського об'єднання. Не зазначено також, хто оплачує проходження стажистом стажування – керівник стажування чи держава. Закон «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», будучи таким казуїстичним, ще й має прогалини.

Не передбачено компенсації адвокату в разі його виходу з об'єднання. Немає положень щодо регламентації ситуації, коли всі учасники об'єднання припинили чи зупинили адвокатську діяльність, або що відбувається в разі смерті учасника. Серед переліку видів адвокатської діяльності не зазначено: медіацію та різні види фідучіарної діяльності.

Крім того, сьогодні ми можемо спостерігати масове порушення правоохоронними органами професійних прав адвокатів, переслідування адвокатів, що виявляють принциповість у відстоюванні прав громадян, фактичне заперечення адвокатури як професійного правозахисного інституту.

Невирішеним є й питання пенсійного забезпечення адвокатів. Держава не витрачає коштів на функціонування адвокатури. Було б доцільно пенсійне забезпечення адвокатів прирівняти до суддів або прокурорів. Або ж створити умови, за яких адвокати могли б самі регулювати розміри своїх пенсій за рахунок тих внесків, які сьогодні адвокати сплачують до Пенсійного фонду [4].

Говорячи про поняття статусу адвоката, необхідно звернутися до визначення його прав та обов'язків. До основних прав адвоката належать:

1. Звертатися з адвокатськими запитами до державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, підприємств, установ, організацій, а також до фізичних осіб.

2. Представляти і захищати права, свободи та інтереси фізичних осіб, права та інтереси юридичних осіб у суді, органах державної влади та органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності, громадських об'єднаннях, перед громадянами, посадовими і службовими особами.

3. Ознайомлюватися на підприємствах, в установах і організаціях з необхідними для адвокатської діяльності документами та матеріалами, крім тих, що містять інформацію з обмеженим доступом.

4. Складати різноманітні правові документи та подавати їх у встановленому законом порядку.

5. Доповідати клопотання та скарги на прийомі в посадових і службових осіб та закону.

6. Одержувати від них письмові мотивовані відповіді на ці клопотання і скарги.

7. Бути присутнім під час розгляду своїх клопотань і скарг на засіданнях колегіальних.

8. Збирати відомості про факти, що можуть бути використані як докази, запитувати, отримувати і вилучати речі, документи, їх копії, ознайомлюватися з ними та опитувати осіб за їх згодою.

Необхідно також визначити й обов'язки адвоката для розкриття змісту його статусу. Отже, його обов'язками є:

1. Не порушувати присягу адвоката України, а також дотримуватись правил адвокатської етики.

2. Надати звіт про виконання договору про надання правової (правничої) допомоги за вимогою клієнта.

3. Негайно повідомляти клієнта про виникнення конфлікту інтересів.

4. Вдосконалювати свій професійний рівень.

5. Виконувати рішення органів адвокатського самоврядування.

Не можна залишити без уваги чинний Кримінально-процесуальний Кодекс України, який теж визначає статус адвоката. Згідно зі статтею 45 Кримінально-процесуальним кодексом України (далі – КПК України) захис-

ником є адвокат, який здійснює захист підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, а також особи, стосовно якої передбачається розгляд питання про видачу іноземній державі [18]. Так, КПК України певною мірою поліпшив правовий статус захисника, порівняно з КПК 1960 р., що полягає, зокрема, у визначенні додаткових процесуальних прав та спеціальному порядку вступу адвоката у кримінальне провадження [19].

Висновки

Отже, проаналізувавши різноманітні нормативно-правові акти, наукові статті та інші джерела, маємо підстави зробити такі висновки:

1. Правовий статус адвоката в Україні визначений певною сукупністю нормативно-правових актів (правових норм), які регулюють особливий порядок функціонування адвокатури та здійснення адвокатом своєї діяльності на території України. Зокрема вони визначаються Конституцією України, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», КПК України та іншими нормативними актами.

2. Згідно із Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвокатом вважаємо фізичну особу, яка здійснює адвокатську діяльність на підставах та в порядку, що передбачені цим Законом.

3. Наведене в Законі визначення не є, на нашу думку, повним, тому доречно було би внести певні зміни до Закону, а саме вказати, що відомості про таку особу внесені в Єдиний реєстр адвокатів України та наявність в такої особи свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю.

4. Основний Закон тільки вказує на факт наявності в Україні інституту адвокатури називає основні функції адвокатури. За межі конституційного регулювання виходить важливе питання про її правовий статус. Тому сьогодні найчастіше можна почути думку серед науковців щодо доповнення Конституції України окремим розділом під назвою «Адвокатура», який визначав би статус адвоката та його діяльність. Ця зміна постає надзвичайно актуальною, адже наразі існують суперечності та неточності щодо визначення статусу адвоката, і навколо цього питання точаться дискусії серед теоретиків права та практиків.

Список використаних джерел

1. Солодовий В., Гриценко О., Стріха М., Вечерсткий В. Культура в законі: стан та проблеми правового регулювання культури в Україні / за ред. О. Гриценка. К.: Укр. центр культ. досліджень, Інститут культ. політики, 1998. 100 с.
2. Варфоломеева Т. В., Святоцький О. Д. Історія адвокатури України. К.: Либідь, 1992. 145 с.
3. Пікуля Т. А. Правоохоронні органи в механізмі держави України (теоретико-правові питання функціонування): автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук (спеціальність 12.00.01). К., 2004. 20 с.
4. Меліхова Ю. О. Проблеми адвокатури в Україні на сучасному етапі розвитку. *Часопис Академії адвокатури України*. 2015. Т. 8. № 1. С. 107–109.
5. Walker R. The english law of privacy. URL: https://www.supremecourt.uk/docs/speech_100825.pdf
6. Nicolson D. (2005) Making lawyers moral: Ethical codes and moral character. In: *Legal Studies*. 25, 4, 601–626.
7. Andrew Boon. The Ethics and Conduct of Lawyers in England and Wales. *Front Cover*. Hart Publishing, 2014. Law. 780 p.
8. Barbara Robin Mescher. The Business of Commercial Legal Advice and the Ethical Implications for Lawyers and Their Clients In: *Journal of Business Ethics*. Vol. 81.
9. Конституція України, прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
10. Козьмініх А. В. Адвокатура як інститут громадянського суспільства в сучасній науці. *Актуальні проблеми політики*. 2009. Вип. 36. С. 228–235.
11. Прилуцький С. В. Судова влада в умовах формування громадянського суспільства та правової держави в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. докт. юрид. наук (спеціальність: 12.00.10). К., 2013. 35 с.
12. Вільчик Т. Б. Конституційно-правовий статус адвокатури України. *Теорія і практика правознавства*. 2015. Вип. 2 (8) URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/63588>.
13. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон від 02 червня 2016 р. № 1401-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1401-19/>.
14. Варфоломеева Т. В. Реформа адвокатури – запорука належного захисту прав і свобод людини. *Вісник Академії адвокатури України*. 2010. Вип. 3 (19). С. 12–19.
15. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 р. № 5076-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
16. Шевелюк Л. Вплив конституційно-правової реформи в Україні на адвокатуру. *Підприємство, господарство і право*. 2017. № 8. С. 189–192.
17. Фурса С. Я. Адвокатура України: навчальний посібник: у 2 кн. К.: Видавець Фурса С. Я., КНТ, 2006. Кн. 1. С. 145–146.
18. Кримінально-процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
19. Юрасов А. В. Адвокат. Процесуальні права згідно діючого законодавства України: практ. посіб. Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2012. 307 с.

References

1. Solodovyts V., Hrytsenko O., Strikha M., Vecherstkyi V. (1998) *Kultura v zakoni: Stan ta problemy pravovoho rehuliuвання kultury v Ukraini* [Culture in the Law: Status and Problems of Legal Regulation of Culture in Ukraine] / za red. O. Hrytsenko. Kyiv: Ukr. tsentr kult. doslidzhen, In-t kulturnoi polityky, 100 [in Ukr.]
2. Varfolomeieva T. V., Sviatotskyi O. D. (1992) *Istoriia advokatury Ukrainy* [History of the Bar of Ukraine]. Kyiv: Lybid, 145 [in Ukr.]
3. Pikulia T. A. (2004) *Pravookhoronni orhany v mekhanizmi derzhavy Ukrainy (teoretyko-pravovipy pytannia funktsionuvannia)* [Law enforcement agencies in the mechanism of the State of Ukraine (theoretical and legal issues of functioning): avtoref. dys. na zdob. nauk. stup. kand. yuryd. nauk (spetsialnist 12.00.01)]. Kyiv, 20 [in Ukr.]
4. Melikhova Yu. O. (2015) *Problemy advokatury v Ukraini na suchasnomu etapi rozvytku* [Problems of the Bar in Ukraine at the present stage of development]. *Chasopys Akademii advokatury Ukrainy [Journal of the Academy of Advocacy of Ukraine]*. T. 8, № 1, 107–109 [in Ukr.]
5. Robert Walker. The English law of privacy. URL: https://www.supremecourt.uk/docs/speech_100825.pdf
6. Nicolson Donald (2005) Making lawyers moral. *Ethical codes and moral character*. In: *Legal Studies*, Vol. 25, No. 4, 601–626.
7. Andrew Boon (2014) *The Ethics and Conduct of Lawyers in England and Wales*. *Front Cover*. Hart Publishing, 780.

8. Barbara Robin Mescher. The Business of Commercial Legal Advice and the Ethical Implications for Lawyers and Their Clients. *Journal of Business Ethics*, Vol. 81.
9. Konstytutsiia Ukrainy, pryin. na 5-y sesii Verkhovnoi Rady Ukrainy 28 cherv. 1996 r. [The Constitution of Ukraine, adopted by the Verkhovna Rada of Ukraine on 28 Jun. 1996]. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> [in Ukr.]
10. Kozminykh A. V. (2009) Advokatura yak instytut hromadianskoho suspilstva v suchasni nautsi [Advocacy as an institution of civil society in modern science]. *Aktualni problem polityky [Actual problems of politics]*. Vol. 36, 228–235 [in Ukr.]
11. Prylutskyi S. V. (2013) Sudova vlada v umovakh formuvannia hromadianskoho suspilstva ta pravovoi derzhavy v Ukraini [Judicial power in the context of formation of civil society and legal state in Ukraine]: avtoref. dys. na zdob. nauk. stup. dokt. yuryd. nauk (spetsialnist 12.00.10). Kyiv, 35 [in Ukr.]
12. Vilchuk T. B. (2015) Konstytutsiino-pravovyi status advokatury Ukrainy [Constitutional and legal status of advocacy of Ukraine]. *Teoriia i praktyka pravoznavstva [Theory and practice of jurisprudence]*. Vol. 2 (8). URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/63588> [in Ukr.]
13. Pro vnesennia zmin do Konstytutsii Ukrainy (shchodo pravosuddia): Zakon vid 02 chervnia 2016 r. № 1401-VIII [On Amendments to the Constitution of Ukraine (concerning Justice): Law No. 1401-VIII of 2 June 2016]. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1401-19/> [in Ukr.]
14. Varfolomieieva T. V. (2010) Reforma advokatury – zaporuka nalezhnogo zakhystu prav i svobod liudyny [The reform of the Bar is the key to the proper protection of human rights and freedoms]. *Visnyk Akademii advokatury Ukrainy [Bulletin of the Academy of Advocacy of Ukraine]*. Vol. 3 (19), 12–19 [in Ukr.]
15. Pro advokaturu ta advokatsku diialnist: Zakon Ukrainy vid 05 lypnya 2012 r. [On the Bar and Practice of Law: the Law of Ukraine of 05 July 2012] № 5076-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5076-17> [in Ukr.]
16. Sheveliuk L. (2017) Vplyv konstytutsiino-pravovoi reformy v Ukraini na advokaturu [The impact of constitutional and legal reform in Ukraine on advocacy]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo [Business, economy and law]*. 8, 189–192 [in Ukr.]
17. Fursa S. Ia. (2006) Advokatura Ukrainy: Navchalnyi posibnyk: u 2 kn. [The Bar of Ukraine: educational manual: in 2 books]. Kyiv: Vydavets Fursa S. Ia., KNT, Kn. 1, 145–146 [in Ukr.]
18. Kryminalno-protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 13 kvitnya 2012 r. [The Criminal Procedure Code of Ukraine of 13 april 2012] № 4651-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> [in Ukr.]
19. Iurasov A. V. (2012) Advokat. Protsesualni prava zghidno diiuchoho zakonodavstva Ukrainy: prakt. posib. [Attorney. Procedural rights in accordance with the current legislation of Ukraine: practical manual]. Melitopol: Vydavnychi budynok MMD, 307 [in Ukr.]

Стаття надійшла 05 липня 2018 року
The article was received on July 05, 2018